

Michael Zantovsky Vaclav Havelről szóló könyvének (Havel: egy élet; HVG Kiadó Zrt., Budapest, 2014) hatalmas - és ebben a műfajban ritka - előnye, hogy bemutatja egy remek politikus, sőt államférfi lelki változásait, fejlődését, hullámzásait, mely sokak vezérévé emelte, s amely jellemző volt rá a közéletben eltöltött hosszú idő során. Az életrajzi adatok csak szükséges vonalvezetők és számomra kevésbé érdekesek, a politikai események helyenkénti leírása meg inkább elnagyolt, és tartalmaz számos pontatlanságot is. De a lényeg, hogy Zantovsky művéből világosan kitűnik, hogy bár Havel átlagon felüli intelligenciával és erkölcsi irányítással rendelkezett, mégis egy, a legtöbbekhez hasonló, a maga gyarlóságában is tökéletes életet élt. Eltökéltése, tartása miatt volt rendkívüli, s legfőképpen azért, mert a botlásokból megerősödve akart és tudott talpra állni. (Afféle Simon-Péterként, bár ezt csak én teszem hozzá.)

Politikusként a humanizmusa és idealizmusa miatt lehet példakép, s ez hihetetlenül fontos a mai világban. Meglepően sok hasonlóságot mutat a cseh és a magyar társadalom, ezért aztán a maga küzdelmeivel és kétségeivel Havel döntései mindenképpen elgondolkodtatóak. Az a fajta ember volt, akit nem kellett dekódolni, mert irodalmi akotásai és államfői megnyilatkozásai egyértelműek voltak.

Szerintem ez a félreértelmezhetetlenség, a nyitottság és emberközpontúság a legjobb fegyver a politikában is, olyan fegyver, amely nem ártani, pusztítani, hanem építeni és -- igen, tanítani is akar. S amely tiszteli az egyén szabad akaratát, s miközben küzd a maga igazáért, végső soron elfogadja a többség álláspontját. Ugyanakkor tudjuk, hogy az ilyen hozzáállás rendkívül sebezhetővé, kiszolgáltatottá is teszi az embert a végtelenül cinikus, pragmatikus világban.

Havel demokrata volt, ember, aki szolgált. Mi lett volna Európával nélküle?